

گزارش

معصومه غفاری

روزنامه نگار

اقليم و جغرافیای مشترک «سوجان» و «پس از باران»

«حسین تبریزی» با «ایران»، در توضیح چگونگی روند ساخت سریال سوجان، با بیان این مطلب که این مجموعه تلویزیونی از سوی معاونت استان ها به من پیشنهاد شد، می گوید: زمانی که فیلمنامه را خواندم با فضای تریسیمی متفاوتی روبه‌رو شدم و «سوجان» به نظر یک ملودرام عاشقانه آمد که جای خالی اش در رسانه ملی حس می شد.

تبریزی با اشاره به اینکه حرکت به سمت فیلم‌ها و داستان‌های عاشقانه در کارنامه کاری اش کمتر رخ داده، بیان می‌کند: در سوجان به نقش مادر، در خانواده توجه ویژه‌ای کردم و ناگفته نماند که این مهم انگیزه ویژه‌ای در جهت ساخت این سریال برای من بود. تنها کاری که ما در فیلمنامه داشتیم، پرداخت بیشتر به شخصیت‌ها و بُعد و عمق دادن به آنها بود. نگاه اصلی خود من به عنوان سازنده کار این بود که مخاطبم را درگیر کنم و حداقل این اجازه را به او ندهم که کاتال تلویزیون را عوض کند. براین اساس، بیشتر، نگاه عام را ملال خودم قرار دادم که با هر گویش و لهجه‌ای که جلو می‌رویم، آن فراگیری را از کار نگیرم و بتواند از مرزهای بومی و اقلیتی فراتر برود.

وی افزود: وقتی نوبتسند کاری را می‌نویسد به اجرای آن فکر نمی‌کند؛ در نتیجه من فیلمساز وظیفه دارم که از آن محتوا حراست کنم و پرداختی را انجام دهم که حتی مطلب را ادا کنم. خوشبختانه این اتفاق در «سوجان» افتاد. هیچ کاری نیست که ضعف نداشته باشد و من هم به ضعف‌های «سوجان» واقفم. اما باید در نظر گرفت که ساخت سریال در معاونت استان‌های مداخله‌ای، که یکی از فقیرترین معاونت‌هاست، با چالش‌های فراوانی همراه است. او در خصوص ادعای شباهت این سریال به مجموعه «پس از باران»، با کارگردانی سعید سلطانی که سال‌ها قبل از تلویزیون پخش شد، اظهار می‌کند: پس از باران یک سریال عالی و ماندگار در ذهن مخاطب است، اما از نظر من تنها ویژگی مشترک سوجان و پس از باران اقلیم و جغرافیای مشترک است. قصه ما و پس از باران بسیار متفاوت از هم است؛ البته برای من بسیار موجب افتخار است که با یک کار خوب ما را مقایسه می‌کنند. اما این مقایسه زیاد موجب می‌شود تا ارزش کار و عوامل هر دو فیلم کم شود. شاید سوجان پهنانه‌ای برای یادآوری یک کار خوب باشد.

تبریزی می‌افزاید: برخی می‌گویند سوجان خیلی کند است، اما واقعیت این است که زمان روایت قصه باید به آرامی پیش برود. ما در این کار به مخاطب قصه دوست توجه و سعی کردیم روایت‌ها، مخاطب را به زندگی نزدیک کند. از طرفی سعی بر این بود مخاطب‌عام را در نظر بگیریم و پهنانه‌اشتی میان مردم و رسانه ملی شویم.

این کارگردان در خصوص انتخاب بازیگران سوجان، تصریح می‌کند: در این کار از حضور بازیگران گیلاتی، در کنار بازیگران مطرح و نام‌آشنا استفاده کردیم. این کار قرار نبود فقط در گیلان پخش شود، به همین خاطر از تلفیق بازیگران استفاده کردیم و زیاد به گویش گیلانی نپرداختیم. تعدادی از نقش‌های اصلی را به بازیگران ملی دادیم- برای بخشی از نقش‌ها هم به استفاده‌های شگرف گیلانی روی آوردیم که بسیار عالی درخشیدند. بازیگران گیلانی پتانسیل کار را دروجدان کردند و از بازیگران مطرح‌تر کار چیزی کم نداشتند. با توجه به قصه سعی کردیم انتخاب‌هایی داشته باشیم که ملموس برای مخاطب باشد و حس و ریتمه را درک کند.

سوجان کیسوی یافته شده سه نسل از زنان از دل تاریخ

«بهمان دان»، بازیگر سینما و تلویزیون که این روزها در کنار ایفای نقش در سریال سوجان در فیلم سینمایی «بالاج» به تهیه‌کنندگی رضا شریف‌الدین و کارگردانی محمود دینی نیز نقش آفرینی کرده است، در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید: داستان‌های معاصر و کارهایی که می‌تواند برخی از تاریخ معاصر ما باشد، برایم از جذابیت بالایی برخوردارند. بنابراین طبیعتاً از ایفای نقش در آنها استقبال می‌کنم. بنابراین از حضور در سریال سوجان که به سه دوره تاریخی کشور پرداخته و بخش اول آن متعلق به سال ۱۳۰۳

خاطره خوش با حسین تبریزی

بهباد فراهانی، هنرمند پیشکسوت کشورمان با «ایران» درباره حضورش در مجموعه تلویزیونی «سوجان»، می‌گوید: خاطره خوش همکاری با آقای «حسین تبریزی» و بویژه حضور ارزشمند خانم «ثریا قاسمی» در این مجموعه تلویزیونی، باعث شد دعوت برای حضور در سریال جدید این کارگردان با همان «سوجان» را بپذیرم. برای اولین بار بود که کل فیلمنامه را نخواندم، بلکه فقط نقش و تمام سکانس‌هایی را که به اول و آخر نقش من در این مجموعه مرتبط بود، خواندم و احساس کردم نقشی است که می‌خواهم آن را اجرا کنم.

عوامل «سوجان» در گفت‌وگو با «ایران» از تجربه حضور در این سریال گفتند

ملودرامی عاشقانه از دل تاریخ ایران

عاشقانه «سوجان»، ملودرامی به کارگردانی حسین تبریزی، مجموعه‌ای درام و خانوادگی با رویکردی جامعه‌شناسانه است که تحولات اجتماعی و سیاسی ایران در قرن معاصر با محوریت زن ایرانی و اهمیت نهاد خانواده به تصویر کشیده است. قصه‌ای که روایتگر دوران مختلف زندگی شخصیت «سوجان» قصه بوده و به بخش‌هایی از تاریخ معاصر گیلان و وضعیت تاریخی، سیاسی و اجتماعی آن دوران اشاره دارد.

به گفته «مهرداد ضیایی» بازیگر سینما و تلویزیون که به ایفای نقش «قریان» در این سریال پرداخته است، «داستان سوجان با زمینه‌ای تاریخی و اجتماعی به اواخر دهه چهل پرداخته است یک زمینه تاریخی. اجتماعی دارد که در آن به اواخر دهه چهل و اوایل دهه پنجاه شمسی پرداخته شده که در آن یک انقلاب فرمایشی همراه با جبر، از سوی شاه، با زمینه‌های خارجی اتفاق می‌افتد که بیشتر طبقه متوسط مخاطب آن بوده‌اند، اما در ادامه این اتفاقات به طبقات فرودست و بخش روستایی جامعه ایران نیز کشیده شده و این «انقلاب سفید» همزمان می‌شود با دل‌های نفتی که در اوایل دهه پنجاه به کشور سرازیر شده و زمینه‌ساز فساد بزرگ از دل این نفت‌فروشی می‌شود. این ازدیاد یکباره دل‌های نفتی و امکاناتی که قرار بوده به طور بالقوه با آن همراه باشد، تبدیل می‌شود؛ چرا که نظام استبدادی همیشه رانت‌پرور است. بنابراین نظام استبدادی شاه نیز فارغ از این مسائل نبود. داستان سوجان نیز در چنین بستر اجتماعی و تاریخی می‌گذرد و شخصیت‌های داستان به این ترتیب تعریف می‌شوند.»

زمانی که در خصوص قصه‌پردازی سریال با او صحبت کردیم، متوجه شدم که ماجرای آن کاملاً واقعی بوده و اتفاق افتاده است... و در ادامه آقای حسن پور نوبینسند اثر، به خوبی آن را به رشته تحریر آورده و با بازیگری آقای تبریزی بهترین شکل ممکن را برای ساخت به خود گرفته است.

وی با تأکید بر اینکه نقش آفرینی در آثار نیازمند خلق اثر است، عنوان می‌کند: خلق اثر از سوی بازیگر ممکن نخواهد شد مگر اینکه با عشق و علاقه در میان باشد. به باور او نیاز حوزه فیلم و فیلمسازی ما توجه ویژه به فرهنگ بومی کشور است تا اجازه ندهیم این میراث عظیم فراموش شود... حالا در نظر بگیرد که سوجان همزمان در تلویزیون و سایر پلتفرم‌ها در دسترس مخاطبان قرار بگیرد، که در این صورت قطعاً پتانسیل گسترده‌تری میان مخاطبان خواهد داشت... چرا که من نیز در جایگاه تماشاگر ترجیح می‌دادم این سریال همزمان در نمایش خانگی نیز پخش شود تا حتی با تقبل هزینه بتوانم در فرصت مناسب و دلخواه به تماشا می‌نشینم.

حالا این سؤال مطرح است که چرا باید چنین فرصتی از تماشاگر گریزیابی که با تلویزیون ارتباط پیدا کند؟

بازیگر در محافل مختلف حاضر می‌شوم، می‌بینم که این اثر به خوبی جای خود را در قلب مخاطبان باز کرده است، چراکه بازیگران این اثر بدون هیچ ادعایی، با شوق و علاقه قلبی به ایفای نقش در آن پرداخته‌اند و با دین نظر گرفتن اینکه برای بسیاری از آنها سوجان اولین تجربه کاری است، می‌بینم که در آن بسیار خوش درخشیده‌اند، که نشان از تبحر کارگردان، در انتخاب درست بازیگران است، اتفاقی که پس از پانزده سال در تلویزیون رخ داده و ضروری است که تلاوم پیدا کند.

این بازیگر و کارگردان سینما و تلویزیون، ادامه می‌دهد: با توجه به نوع قومیت‌ها در کشور و وجود اقوامی مانند قوم بختیاری و با در نظر گرفتن آداب و رسوم مختلف که مملو از افسانه‌ها، داستان‌ها و

در سوجان شاهد دیالوگ قصه‌گونه ثریا قاسمی از سال‌های دور تا کنون هستیم، روایتی که نسل‌های گوناگون و اتفاقات و حوادث آن دوران را به خوبی به یکدیگر گره می‌زند، هرچند در این میان نمی‌توان تأثیر موسیقی، نور و قاب‌بندی انجام شده در جذابیت کار را نادیده گرفت

روایت فصلی نود تلویزیون با سوجان

رها توکلی، بازیگر و کارگردان سینما و تلویزیون نیز با «ایران» به گفت‌وگو نشست و در خصوص سریال عرصه فیلمسازی است که به واسطه آن فصلی دوباره در این حوزه آغاز شد.

به پیشنهاد آقای تبریزی میان نقش‌های خسرو، اسکندر و اسفندیار یکی را به انتخاب خودم بازی کنم، که به دلیل وجود برخی مشکلات شخصی این کار در زمانی متوقف شد... اما زمانی که مجدداً آن به مرحله تزیق بازیگران جدید رسید، مجدداً آقای تبریزی پیشنهاد داد تا در این کار ایفای نقش کنم.

فرهنگی

قصه‌های بی‌شماری از دوران تاریخی مختلف کشور است، نیاز به توجه و پرداختن به این گنجینه‌های گرانقدر فرهنگی احساس می‌شود.

توکلی می‌گوید: تماشاگران و مخاطبان ایرانی، بی‌تظیرترین، صورت‌ترین و نجیب‌ترین مخاطبان جهان هستند؛ بیندگانی که با وجود تمام کاستی‌ها، باز هم وفادارانه گروه‌های مختلف را در شرایط گوناگون همراهی کرده‌اند، اما در نهایت کم‌لطفی تلویزیون در ساخت آثار با کیفیت و مناسب ذائقه آنها، زمینه‌ساز قهرشان شده و این تماشاگران پراحساس شاعرمسلك، در تولید آثار فرهنگی دلخواهشان از سوی مسئولان، مورد کم‌لطفی قرار گرفته‌اند.

توکلی می‌گوید: همه جای دنیا، حتی در «هالیوود» جایگاه ویژه‌ای برای هنرمندان پیشکسوت و مسن قائل هستند و در نهایت قدردانی و محبت از آنها برای حضور در آثار تولیدی دعوت می‌کنند، چرا که می‌دانند آنها بخشی از خاطرات و نوستالژی‌های مخاطبان هستند که نباید فراموش شوند. اما متأسفانه نگاه در ایران نسبت به پیشکسوتان رنگ باخته و شاید رو به فراموشی است. چرا باید هنرمندان پیشکسوت ما با وجود سال‌ها فعالیت در این عرصه بی‌بازگشت و هشتشان گرو نه‌شان باشد... این مشکل شخصی من نیست، چرا که به لطف خدا زندگی‌ام به خوبی اداره می‌شود؛ این مسأله دوستان سال‌های دور من در عرصه فرهنگ و هنر است که حالا با کم‌لطفی بیش از پیش، از سوی تهیه‌کنندگان و کارگردانان چه در تلویزیون و سینما و چه در نمایش خانگی روبه‌رو هستند و هرپار که در مصاحبه‌هایم به دغدغه دوستان هم‌صنف خود اشاره کرده‌ام، به ضرر خودم تمام شده. برای رفع این مهم نیاز است تا توجه ویژه‌ای، بخصوص از سوی تلویزیون برای رفع آن صورت گیرد.

او ادامه می‌دهد: یکی از دوستان هنرمند پیشکسوت ما می‌گفت که من عمرم را پای تلویزیون گذراندم و اینها همه فراموش شد و از یاد رفت... آیا جواب من بعد از این همه سال رحمت و تلاش در تلویزیون باید این باشد؟ توکلی بر این اعتقاد است که سلب‌ترین پسندی بی‌لا جان این روزهای هنر و هنرمندان ما شده است؛ هنرمندانی که سال‌های عمر خود را پای هنر و فرهنگ این کشور وفادارانه ایستاده‌اند، اما در نهایت تأسف متسولان فرهنگی ما نسبت به آنها بی‌وفا هستند. بنابراین درخواست من از وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی این است که عدالت را در حق تمامی هنرمندان برقرار کند و شرایطی را فراهم سازد تا افرادی که در این عرصه دستی در آتش دارند، با دیدن رزومه کاری این عزیزان هنرمند، کاری کنند تا آنها بتوانند از عهده هزینه‌ها و مخارج زندگی شان بربایند.

قصه‌پردازی و کارگردانی قوی سوجان

سینما نیرانداز، بازیگر تئاتر و تلویزیون نیز در ادامه این گفت‌وگو از بازی در سریال «سوجان» گفته و عنوان می‌کند: قصه‌پردازی و کارگردانی قوی و حرفه‌ای سوجان دلیل حضور او در قاب تلویزیون است. این روزها جنس ارتباط رسانه با مخاطبان به گونه‌ای دیگر شده است، چرا که وجود ماهواره، نمایش خانگی و... شرایط را به شکلی رقم‌زده که چاره‌ای جز پذیرد و از سوی رسانه‌های نمی‌ماند. تلویزیون برای بازگشت به اوج محبوبیت خود در بین تماشاگران و مردم باید تغییرات به وجود آورد در دنیای هنر را بپذیرد و

تغییر سیاست، محدودیت‌ها را از سرراه هنرمندان بردارد؛ چرا که نمی‌توان با قاعده و قانون چند دهه قیبل کارها را پیش برده، از آنها پیروی کرد و حتی آن را به هنرمندان تحمیل کرد که در غیر این صورت سیاست تلویزیون محکوم به شکست خواهد بود.

سریالی زن‌محور

زهرا جهرمی، دیگر بازیگر سوجان که می‌توان در رزومه کاری‌اش، سریال همسرانی، صبح آخرین روز و سوجان موچین در نمایش خانگی را دید، این روزها در نقش «طلا» دختر معلول این اثر نقش آفرینی کرده و در گفت‌وگو با «ایران» از چگونگی همکاری‌اش با حسین تبریزی می‌گوید.

جهرمی می‌افزاید: همزمان در دو نقش، پشت‌صحنه و جلوی دوربین، در سریال سوجان فعالیت داشتم که در ادامه قرار شد نقش «طلا» دختر معلول سریال را نیز ایفا کنم. از آنجایی که من سال‌ها با مادر معلوم زندگی کرده‌ام، باعث شد تا ایفای نقش طلا، با تمام سختی‌هایش برایم آسان‌تر شود. در ادامه با توجه به تعدد بازیگران تازه‌کار حاضر در سریال، به عنوان بازی‌گردان اثر نیز در کنار سایر عوامل شروع به همکاری کردم. جهرمی با بیان اینکه سوجان یک سریال زن‌محور است، عنوان می‌کند: در این سریال تلاش شده تا توانمندی زنان و اولین‌هایی که برای این زنان رقم خورده، در سه دوره تاریخی به نمایش گذاشته شود.

عاشقانه سوجان

مهرداد ضیایی، بازیگر تلویزیون و سینما در گفت‌وگو با «ایران» درباره سوجان، می‌گوید: «در این سریال ما نمونه یک آریستوکرات استخوان‌دار را می‌بینیم یعنی «جفوردی» سناتور که متعلق به اواخر حکومت رضاحان بوده و کل دوره پهلوی را دیده است و در ادامه یک آدم تازه‌به‌دوران رسیده‌ای داریم که موج این دل‌های نفتی و همزمانی آن با انقلاب سفید، زمینه‌ساز پرورش افرادی مانند او شده که در ابتدا آریستوکرات استخوان‌دار نیستند و به سرعت می‌خواهند از هیچ چیز به همه چیز برسند، بدون اینکه هیچ زمینه فرهنگی یا اخلاقی داشته باشند؛ نمونه آن نقش «قریان» در سریال «سوجان» است که من به ایفای نقش آن پرداخته‌ام. اتفاقی که در مملکت ما بارها و بارها افتاده است و نتیجه آن چیزی نبوده جز فروپاشی اجتماعی و سیاسی. داستان سوجان نیز در چنین بستر اجتماعی و تاریخی می‌گذرد و به گفته‌ی، نمونه دیگری که در این سریال بتوان آن را با همین منظر تعریف کرد، خود خسروخان است؛ خانی که با زدن در روستا، خان شده و قدرتش ربطی به نظام فتودال ریشه‌دار سنتی در ایران ندارد و در حقیقت یک خان تقلبی است. بنابراین آن اخلاقیات اربابی را نیز ندارد... و به دروغ می‌گوید مردم هجوم می‌آورند به روستا تا اینجا آباد شود و اسبابی جنگل‌های گیلان را می‌گذارد آبادی... جمله‌ای که تا همین حالا ادامه دارد و خرید و فروش طبیعی که جز خرابی منابع طبیعی چیزی به همراه نداشته است.

برش

برش

فرهنگ

با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گذر فرهنگ و هنر نیشابور افتتاح شد

سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در سفر استانی به خراسان رضوی از پروژه‌ها و زیرساخت‌های فرهنگ و هنر استان بازدید کرد. در جریان این بازدید بخش‌های فرهنگی و هنری گذر فرهنگ و هنر نیشابور افتتاح شد. حسین سکرانی، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی در حاشیه افتتاح این مجموعه گفت: گذر فرهنگ و هنر نیشابور مجموعه‌ای است که به‌طور خاص با هدف ارتقای فرهنگ و هنر شهر نیشابور طراحی شده و سال ۱۳۹۷ در راستای طرحی که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ابلاغ شده بود، با حمایت بخش خصوصی به مرحله اجرا درآمده است.

خودروسازان به کمک گسترش کتابخانه‌های سیار می‌آیند

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین در سفر به روستای سیدآباد خراسان رضوی و بازدید از خانه فرهنگ، هنر و گردشگری این روستا، درباره موضوعات مختلف از جمله کتابخانه‌های سیار و حمایت از مجتمع‌های فرهنگی شهری و روستایی با خبرنگاران سخن گفت. وی با اشاره به اهمیت کتابخانه‌های سیار اظهار کرد: بخشی از کتابخانه‌های عمومی ما کتابخانه‌های سیار است، اگرچه تعدادشان خیلی زیاد نیست اما در حال کار هستند. تقاضاهایی برای گسترش این کتابخانه‌ها مطرح شده، از جمله استفاده از ظرفیت مجموعه‌های خودروسازی. این بخش‌ها تا حدودی پیشرفت کرده‌اند اما هنوز چشم‌انداز روشنی در این زمینه وجود ندارد.

مشهد باید جلوه‌گاه هویت امام رضا(ع) باشد

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین در دیدار با نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی و امام جمعه مشهد، گفت: هویت ایران، امام رضا(ع) است و وجود مقدس حضرت، فرصت برای کشور و ارتباط با خیلی از کشورهای دیگر است. صالحی در ادامه با اشاره به دغدغه‌ها و مشکلات موجود در موضوع زیارت، گفت: به رئیس سازمان حج و زیارت کشور دستور ویژه‌ای داده خواهد شد تا در موضوع زیارت بویژه شهیدمقدس فعال و پیگیر رفع نکات موضوع زیارت شود. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین از اجرای برش مهندسی فرهنگی استان‌ها خبر داد و گفت: با همکاری شورای عالی انقلاب فرهنگی این موضوع در ۲۰ استان اجرایی شده که خراسان رضوی جزو این استان‌هاست. صالحی با اشاره به اینکه پنج مسأله در برش فرهنگی استان خراسان رضوی استخراج شده است، افزود: سبک زندگی ایرانی-اسلامی، زیارت با تأکید بر فرهنگ میزبانی، موضوع فرهنگی و اجتماعی حاشیه شهر، فضای مجازی و همچنین توانمندسازی فرهنگی با توجه به اقتصاد فرهنگ و هنر این پنج مسأله هستند که برخی به‌صورت ویژه مخصوص استان خراسان رضوی و برخی نیز مشترک میان سایر استان‌ها هستند. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین با بیان اینکه آیین‌نامه جدید فرهنگ عمومی فرصت‌های جدیدی ایجاد می‌کند، گفت: در این آیین‌نامه برای استاندارها و دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی در استان‌ها و همچنین برای وزارتخانه بدنه وزارتخانه‌ها از نقاط قوت و دستاوردهای برشردم و گفت: ۷ سال مدیرکل در سیستان و بلوچستان نیز دوره موفقی در کارنامه کاری آقای مسکرانی است.